

Mitmitke, Turbucka és a k

A Balaton elfeledett mítoszát humoros kalandregénybe öltöztető Hell az IBBY Év Gyermekekönyve 2011 díjat. Nyulász Péter író három mely Ciprián – A Balaton hercege címmel je

– Mennyiben folytatása ez az új mese-regény Helka hercegkisasszony történetének, és mennyiben önállóan olvasható mű?

– Igyekeztem figyelni arra sok visszautalással, hogy önmagában is érthető legyen a könyv. Abban biztosan más, hogy itt nem annyira a múltbéli titkok kibogozása zajlik, mint a Helkában, hisz Ciprián döntései alapján, aki itt már nem apród, hanem a Balaton kapitánya – mint egy vernei kalandregényben – nagyjából egyenes sorrendben haladunk az eseményekkel. Vannak persze egyértelmű kapcsolódások, nemcsak a szereplők, de az események tekintetében is. Például azóta derült ki a számomra is, hogy annak idején, a Soktornyú Kastélyban volt egy kém, akinek a titkos tevékenysége csak most nyer értelmet igazán. A történet elején előbukkan ugyanis a múlt egyik titokzatos és gonosz személyisége, akiről még Fáy András írt: egy bizonyos alföldi testvérűző herceg. Az ő testvére volt Helka szerelmesének, Kelének a remete apja, és ahogyan ez a titok most felfejlik, az is kiderül végre, milyen kulcsszerepet tulajdoníthatunk annak a bizonyos sárkányölő dárda hegyének, amiből a tihanyi hercegek sárgaköves varázsgyűrűjét kovácsolták.

– A Helka leginkább abban hozott újat, hogy sok olyan valóban létező csodálatos hazai helyszínt és természeti jelenséget épített be a történetbe, amiről gyakran még mi, felnőttek sem igazán hallottunk. A Bakony helyett most hova utazunk a szereplőkkel?

– Valóban sok létező, varázslatos dolgot tudtam megint felhasználni, amelyeket talán kevésbé ismerünk. Például a „földön kívüli erőt hordozó”, az égből lepottyánó meteoritok ötletének alapja a debreceni református kollégiumban ma is őrzött kabai meteorit volt. Az én mesembe kiváló-

an beleillett, hogy akkor készüljön ebből az a sárkányölő dárda, amivel le lehetett ölni a sárkányt, és amiből aztán a varázserőjű „Sárgaköves Gyűrű” kovácsolódott. A helyszín tekintetében pedig most meszebbre, a Bükkbe, sőt helyenként az Alföldre is eljutunk.

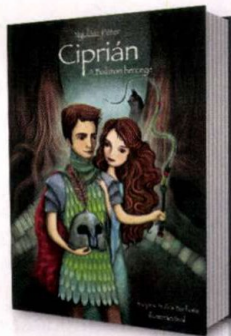
– A két vicces kis manó, Furmint és Tramini is újból megjelennek?

– Hogyne! Sőt, azt is megtudjuk végre, miért viselnek szőlő- és borneveket. Hiszen a Bükkben szintén van azért egy erős kapcsolat a borral, és talán nem is kell hozzá sokat fejtörni, hogy kiderüljön, az egyik helyszín Eger, az egri borvidék, és ha már arra járunk, a Szépasszony-völgy. Talán azért is tartott hosszabb ideig a folytatás megírása, mert folyamatosan próbálkoz-

...i dinkák

urok-völgy árnyai elnyerte szőtte tovább a történetet, meg, az Ünnepi Könyvhéten.

Somfai Sándor

hagyni, ahogyan a vele szemben lévő bálványokat sem.

– **Megjelenik néhány nagyon fontos új szereplő is, például Imó, a bükki vi-zek nagy szelleme vagy a félig tyúk, félig macska Mitmitke. Nekik is van valóságos alapjuk?**

– Olyan szempontból igen, hogy előkerestem a régi néprajzi gyűjteményeket, például Róheim Géza majd száz éve megjelent Magyar néphit és népszokások c. művét, vagy a már a Helkánál is sokat forgatott Ipolyi Arnold-féle mitológiát, és ezekben utánajártam annak, milyen olyan, a magyar mitológiában, néphitben, népvilágban létező lények vannak, amelyek beleilleszthetők ebbe a történetbe. De itt is azt tapasztaltam, mint korábban a balatoni mondáknál, hogy nem feltétlenül egyértelműek ezek a figurák, mondák. Túl sok olvasatuk és változatuk van. Ezért ki kellett találnom egy saját keresztmetszetet a többféle leírásból. Ez a bizonyos lúdvérc, vagy Mitmitke például létezik a magyar hitvilágban. A legtöbb helyen egy fekete tyúk tojásából kel ki, hón alatt kell kiköltönni, majd egész életében szolgálja a gazdáját. El lehet küldeni bizonyos feladatokat végrehajtani, ezért mindig azzal kezd a napot, hogy „mit hozzak, mit, mit?” Innen a neve is, hogy „Mitmitke, s nemcsak nálam, hanem a hitvilág egy részében. Egy ilyen küldönc pedig tökéletes volt nekem arra, hogy az alföldi herceg, aki nem mozdulhat el a birtokáról, őt küldözgesse, hogy kapcsolatot tartson a kémme-l. De hogy le ne bukjon, álcát borítanak rá, így macska formájában látszódik – bár akik jobban megnézik, felfedezik, hogy bizony tyúklábakon szalad.

– **A sziporkák, kövi dinkák, nyápicok is így születtek?**

– Nem, mert aminek nem találtam a Mitmitkéhez hasonló előképet, azt magam gondoltam ki. A kövi dinkák így kicsit

megint visszautalnak a borra, szőlőre. Meg arra, hogy ők kőből vannak, és a Bükk mentén létező kaptárkövek máig ismeretlen rendeltetésű kőfülkéi mi más célt is szolgálhattak volna, mint hogy a kőtojásaikból ott keljenek ki a dinkák. Ezek egyébként erős, de kicsikét bugyuta lények, természetesen nagyon jó barátságban vannak a kővel. Jól tudják faragni, ezért lakásokat hoznak létre a Bükkben. És tényleg, bármely Bükk peremi faluba megyünk, ott vannak ezek a lakások, a legcsinosabb Noszvaj tövében egészen elképesztően néz ki. Ezt a helyet neveztem én el Dörge-delmes tanyának, ahogyan egyébként a nagyapám hívott bizonyos titokzatos helyeket, míg Turbucka vezérke egy másik furcsa kőformációról kapta a nevét. Sok szálon csavarodnak így össze a valósággal az általam kitalált lények és helyek, hosszas munka volt, hogyan álljon össze a végére ez a sok minden egy kép-pé. Például ki kellett találnom azt is, hogy a hortobágyi kilenclyukú híd előképe, az eredetileg szintén kilenc-, ám ma csak ötlyukú karcagi Zádor-híd; vagy a malomköveiről híres Megyer-hegyi tengerszem, amiket nagyon szerettem volna beleszőni, hogyan építhetők be az eseményekbe.

– **Felfedezésre való tájunk akad tehát bőven. Mit gondol, Ciprián továbbvii-heti azt a kis mozgalmat, amely a Helka köré épült, azaz hogy egyes iskolákban felhasználják a regényt a tananyag feldolgozási segédleteként, kalandtáborokat, erdei iskolákat szerveznek a valós helyszínekre, sőt családok is felkerekednek bejárni a Bakony tájait?**

– Bízom benne! Nagy örömömmre szolgál egyébként, hogy a Helkát felfedezték a pedagógusok. Tipikusan a negyedik osztályosok azok, akik már képesek bizonyos szövegeket is önállóan elolvasni, illetve olyasféle dolgokat tanulnak hon- és természetismeretből, amelyek köthetők a regényhez. Belecsempésztem például olyan apró vicceket, hogy létezik a Bakony nemes érce, melyből a gyűrűt kovácsolták, amely olyan könnyű, mintha nem is fémből volna. Na, ez az alumínium. Nóniusz lovász neve pedig alkalmas az arra, hogy a híres magyar lótenyésztésről beszéljünk. Remélem, a Ciprián ugyanígy meghozza a kedvet a hasonló felfedezésekhez. Hiába, talán nem tudok szabadulni attól a gerincvelőreflexemtől, hisz eredetileg földrajz szakos tanár vagyok, hogy a gyerekeket játékosan, de közben nagyon is komolyan érdemes tanítani.

Farkas Anita